

Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evliliklerin Önlenmesi Programı

Hazırlayanlar
Emiyra Yılmaz - Cihan Yavuz

Yapım
451derece

Röportaj & Metin
Gökçen Göksel

Fotoğraf
Fatih Atıcı

Tasarım
Şilan Atila

Koordinasyon
İpek Girgin

Redaksiyon
Hira Ayşe Özsoy

Haziran 2021

*Bu kitap, UNICEF Türkiye Ofisi'nin desteği ile BM Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evliliklerin Önlenmesi Ortak Programı kapsamında İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansının finansal katkısıyla hazırlanmıştır.
Bütün hakları Anne Çocuk Eğitim Vakfına aittir. ©AÇEV, 2021*

**Çocuk Yaşta,
Erken ve Zorla Evliliklerin
Önlenmesi Programı**

GİRİŞ

Bu kitap AÇEV, GAP İdaresi Başkanlığı ve UNICEF ortaklığında yürütölen Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evliliklerin Önlenmesi Programı çerçevesinde üretilmiştir.

Bu kitap Şanlıurfa, Gaziantep, Mardin, Siirt ve Kilis illerindeki kadın ve kız çocuklarının güçlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda örnek olan kadın ve erkek rol modellerin hikayelerini içermektedir.

Kitabın amacı, kadın ve erkek rol model hikayelerini toplum üyeleri ile paylaşmak, kız çocuklarının güçlenmesinin önündeki toplumsal cinsiyet normlarına dayanan engellere dikkat çekmek ve tüm çocukların çocuk yaşıta, erken ve zorla evliliklerden korunmasına ilişkin toplumsal farkındalık oluşturmaktır.

Kitap, sözü geçen ilham verici insan hikayelerinin toplum üyeleri ile paylaşılabilmesi için eğitimcilere yönelik bir el kitabı olarak tasarlanmıştır. Rol model hikayelerini paylaşacak eğitimcilerin aktarım sırasında neye dikkat edeceklerine, hangi soru ve yorumlarla çocuk yaşıta, erken ve zorla evliliklerin önlenmesine ve kız çocuklarının güçlenmesine yönelik tartışmaları yöneteceklerine dair yönlendirmeler içermektedir.

**EĞİTİCİLERE
YÖNELİK KİTAP
KULLANIM YÖNERGESİ**

Sevgili Eğitcilerimiz,

Eğitici el kitabını rol model hikayelerini katılımcılara aktarırken etkileşime olanak sağlayacak bir araç olarak tasarladık. Rol model hikayelerini aktarırken rol modellerin katılımcılarla paylaştıkları ortak yönlerle, deneyimledikleri benzer sorun, engel ve güçlü yanlara vurgu yapmak gerekmektedir, bu sayede katılımcıların rol modellerle özdeşim kurması kolaylaşacaktır.

Eğitici el kitabı rol model hikayelerinin kısa versiyonlarını zengin görselle birlikte sunarak katılımcıların dikkatini çekmeyi amaçlamaktadır. Bu sayede, okuma yazma becerileri kısıtlı katılımcılara çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin önlenmesi, kadın ve kız çocuklarının güçlenmesine yönelik içeriğin sizler tarafından aktarılmasını hedefliyoruz. Dolayısıyla siz değerli eğitcilerimizin rol model hikayelerini katılımcılara aktarırken aşağıdaki hususları göz önünde bulundurmanızı rica ederiz:

Rol model hikayeleri aktarılırken kitabın hem eğitici hem de katılımcılar tarafından görüldüğünden emin olunuz. Eğitici el kitabında rol model hikayelerinin kısa versiyonları paylaşılmıştır. Hikayelerin yazıda belirtilmemiş ancak önemli noktalarını katılımcılarla siz paylaşınız. Bu önemli noktalar bir sonraki bölümde özetlenmiştir. Aynı zamanda hikayeleri anlatmadan önce hem uzun hem de kısa versiyona iyice hakim olmanız beklenmektedir. Bunun için kendinize kısa notlar çıkarmanız faydalı olabilir.

Katılımcıları soru ve yorumlarla hikaye üzerinde konuşmaya teşvik ediniz. Hikaye paylaşımı etkinliği sonrasında katılımcıların özellikle ilgilendiği kısımlar veya özellikle katılım sağladığı soruları lütfen not ediniz. Bu çalışmanın sonunda faydalı olabilecek önerilerinizi ve gözlemlerinizi bir sonraki hikaye anlatıcısıyla paylaşınız. Katılımcılar kadın-erkek karma bir grup olabilir veya çeşitli yaşlardan katılımcıları içerebilir. Hikayeleri anlatırken katılımcıların hassasiyetlerini göz önünde bulundurmanız gerekmektedir. Hangi hikaye/hikayeleri seçeceğinize grubun özelliklerine ve zaman kısıtlamanıza göre karar verebilirsiniz. Birden fazla hikaye anlatma imkanınız varsa, katılımcıların farklı konularda tartışabileceği hikayeler seçebilirsiniz.

Katılımcılara çocuk yaşta, erken ve zorla evliliğın sebepleri ve sonuçları hakkında bilgi vermeyi unutmayınız.

Hikaye Aktarımı Sırasında Kullanabileceğiniz Soru Seti:

Aşağıdaki genel soru örneklerini rol modelin hikayesini katılımcılara aktarırken ve aktardıktan sonra kullanabilirsiniz:

1. Bu kişinin hikayesi hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Sizi en çok etkileyen kısım nedir?
3. Dinlerken en çok empati kurduğunuz (kendinizi yerine koyduğunuz) kişi kimdir?
4. Bu rol modelin hikayesini dinledikten sonra ne hissettiniz?
5. Kendisiyle tanışsanız, ona hikayesi ile ilgili ne sormak isterdiniz?
6. Bu hikayeyi çevrenizden başkalarının da dinlemesini ister miydiniz? Kimlerin dinlemesini isterdiniz?
7. Çocuk yaşıta, erken ve zorla evliliklerle ilgili ne düşünüyorsunuz?

Rol Model Hikayelerinin Aktarımı Sırasında Vurgulayabileceğiniz Önemli Noktalar

Rol model kişilerin baş etme yöntemleri ve mücadelelerine has olan önemli noktaları vurgulamak üzere hazırlık yapmanız katılımcıları daha aktif kılmanızı sağlayacaktır. Aşağıda rol modellere has mücadele hikayelerinden örnekler yer almaktadır. Rol modelin;

- Kendi eğitimini tamamlayamadığı için kardeşinin okuyabilmesi için mücadele vermesi
- Hiçbir zaman pes etmemesi, işi iyi öğrenebilmek için farklı yollar denemesi ve teknolojiden yararlanması
- Yarım kalan eğitimini tamamlaması ve kurslara katılarak kendine bir meslek edinip usta öğretici olması
- Kızlarının annelerinin “güç”ünden etkilenecek eğitimlerine dört elle sarılması
- Ailesi sıcak bakmasa da eğitime devam etmek için direnmesi ve herkesi ikna etmesi
- 16 yaşında ilkokulu bitirmesine rağmen üniversiteyi kazanması ve şimdi bir öğretmen olarak görev yapması
- Kadının temel hakları için ekonomik özgürlüğe sahip olmasının önemini vurgulaması
- Toplumsal hayatta bir kadın olarak yer kazandıkça toplumun baskılarına boyun eğmeden kızını şehir dışına okumaya göndermesi
- Tüm kadınların cesaretli olmalarını ve ayaklarının yere basması gerektiğini vurgulaması
- Okumanın hayatta insanı güçlendirdiğine tanık olunca hem çocuklarını okutmak için zorluklara göğüs germesi hem de kendi eğitimine devam etmesi
- Çocuklarını hazır olmadıkları evliliğe veya erken yaşta çalışmaya zorlamaması, kendi yetenekleri ve eğitimler doğrultusunda kendi kararlarını verebilmeleri için onlara fırsat tanıması

“KADIN ÇALIŞTIĞI ZAMAN ÖZGÜVENLİ OLUYOR!”

AYLİN YEŞİL | 42

Kasap/Gaziantep
3 çocuk annesi

Gaziantep’te yaşayan Aylin Hanım, aile ve toplum baskısı nedeniyle ilkokuldan sonra okula gidemedi. Yirmi yaşında evlenip üç çocuk sahibi oldu. Eşine destek olmak için kasap dükkanına her gidişinde kasaplığın inceliklerini öğrendi. Eşi hastalığı nedeniyle işi bırakmak zorunda kaldığında ise dükkanın başına geçti. Ne et kesmenin incelikleri, ne müşteriye memnun etmenin hassasiyeti, ne de kasayı tutmanın zorlukları onu vazgeçirdi. Aylin Hanım’ı en çok zorlayan çevre baskısı oldu. Ama tüm bunlara rağmen, “Kadından kasap olmaz.” seslerine kulaklarını kapatıp işine odaklandı.

Hiçbir zaman olumsuz düşünmedi. Öğrenme azmi sayesinde zorlandığı konularda sosyal medyadan videolar izledi, eşiyle görüntülü konuşmalar yaptı ve kendini geliştirdi.

“Yapamazsın, edemezsin, kasaplık kadın işi değil.” diyenler zamanla müşterisi oldu. Kendine olan inancı, öğrenme isteği onu işletme sahibi bir kadın yaptı. Şimdi mahallelinin telefonunda, “Kasap Abla” olarak kayıtlı. Bundan sonrası için hayali ise kebab lokantası açmak...

“

***İsteyip de okuyamamış
kadınlara benim gibi
çalışmalarını, meslek
edinmelerini öneririm.
Tek diyeceğim bu.***

---

*Elimde bir mesleğimin, çalışabileceğim
bir işimin olması kendimi rahat ve güçlü
hissetmemi sağlıyor. Çocuklarıma
bakabiliyorum, ihtiyaçlarını
karşılayabiliyorum. İnsan bir şeyler
öğrendiğinde, çalışmaya başladığında öz
güveni yerine geliyor.*

”

Aylin Yeşil ve çocukları

“

**Ben kendi çocuklarıma
böyle öğütüyorum.
Onların okuması
için elimden geleni
yapacağım.**

Bence evlilik kız çocuğu için de, oğlan çocuğu için de erken olmamalı. Okuyup meslek sahibi olduktan sonra, sorumluluk alabilecek yaşa geldikten sonra olmalı evlilik. Ben bütün anne babalara tavsiye ediyorum: Kendi yaşadığınız zor günleri, verdiğiniz mücadeleyi, sıkıntıları hatırlayın. Sizin çektiklerinizi çocuklarınız çekmesin.

”

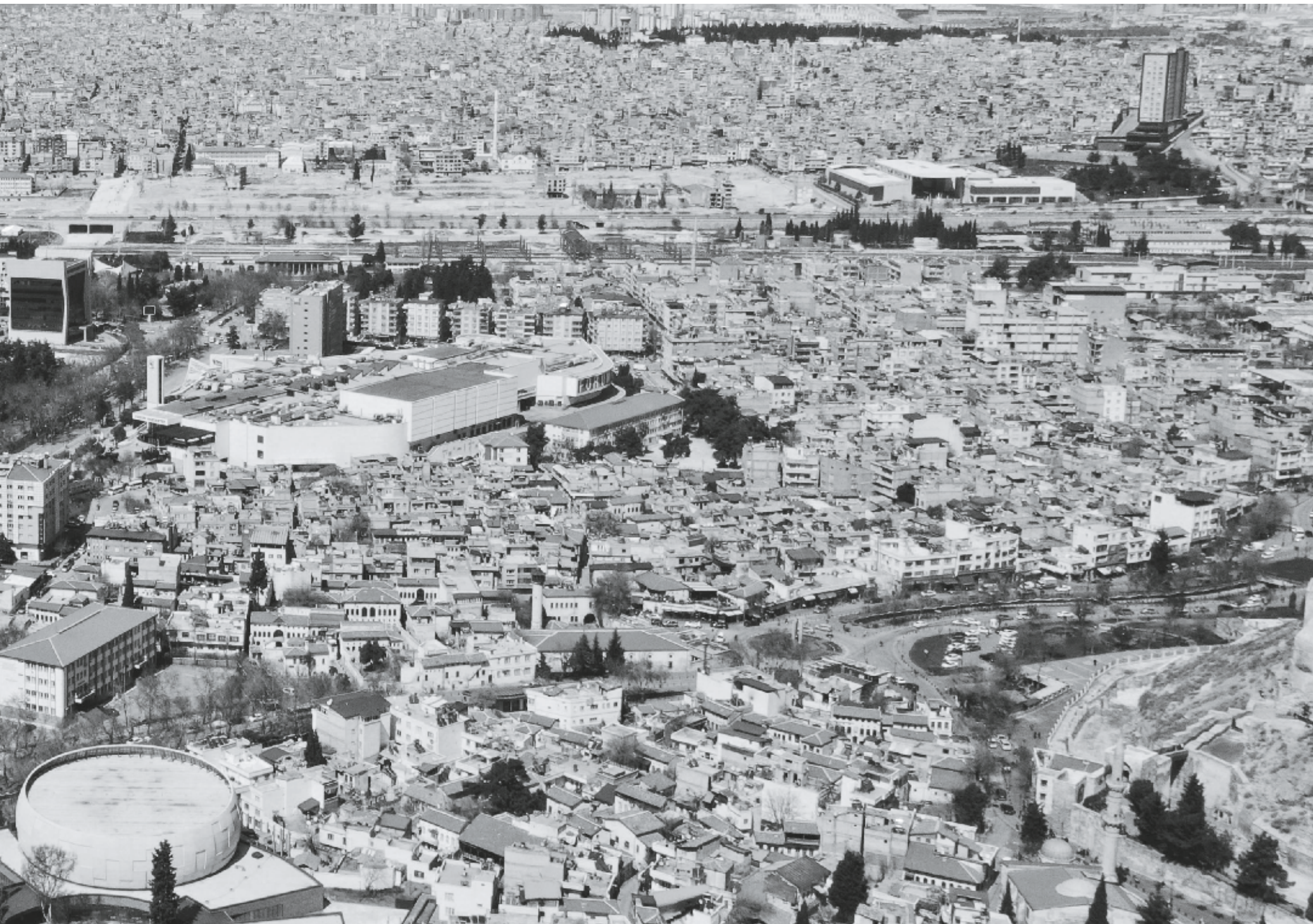

GAZİANTEP

“BEN YAPTIYSAM HERKES YAPABİLİR.”

RAZİYE ENGİN | 42

ÇATOM Usta Öğreticisi / Dikiş-Nakış
3 çocuk annesi / Gaziantep

18 yaşımda evlenen Raziye Hanım, yedi yıl boyunca eşinin anne ve babası dahil tüm ailenin bakımını üstlendi. Kayınvalidesinin vefatının ve eşinin evi terk etmesinin ardından kayınbabası tarafından evinden kovuldu.

Üç çocuğı ile ailesinin yanına Nurdağı'na döndü ve ayakta kalmak için mücadele etmeye devam etti. ÇATOM kursları onun için bir ışık oldu. Kurslara yazıldı, dikiş nakış becerisini geliştirdi. Aldığı eğitimler sayesinde cesareti ve devam etme isteğı arttı. Uzun süren çıraklık ve ustalık kurslarının ardından ÇATOM'un en iyi dikiş nakış öğretmenlerinden biri olmayı başardı.

Raziye Hanım hep daha iyisini yapabileceğine inandı. Çalışma ve öğrenme azmiyle önce açık öğretimle orta okulu bitirdi, ardından liseye kayıt oldu. Şimdi üniversiteye gideceğı günleri iple çekiyor. Raziye Hanım kendi hikayesiyle öğrencilerine ve çocuklarına ilham oldu. Annesinin gücünden ilham aldığını söyleyen kızı Berna, üniversiteyi bitirdi.

Raziye Hanım'ın bundan sonrası için hayali kendine ait bir dikiş atölyesi açarak istihdam sağlamak.

“

Çalışan, üreten bir kadın olmamın bana ekonomik getirisi dışında en büyük katkısı kendi hayatım üzerinde söz sahibi olmam.

Kendi kararlarımı kendim veriyorum. Çocuklarım hakkındaki kararlarda da ben etkiliyim. Başkasının eline bırakmıyorum. Kendimi geliştirmeseydim ve mücadele etmeseydim, başkalarının sözlerine göre hareket etmek zorunda kalacaktım.

”

“

**Erken
evlenmenin,
meslek sahibi
olmamanın
zorluğunu en iyi
ben bilirim.**

İnsanın öz güveni olmuyor, daha çocukluğu üzerinden atamamışken birçok sorumluluk yükleniyor üzerine. Ailelerin çocuklarına yaşattıkları çok büyük bir yanlış erken evlilikler... İnsan başına gelmeden anlamıyor. Yaşadıklarımı kızlarım yaşasın istemedim. Eğitimin önemini o kadar iyi anladım ki kendilerine yetsinler, kimseye muhtaç olmasınlar istedim.

”

Raziye Engin ve kızı

GAZİANTEP

“HİÇBİR ZAMAN BÖYLE BİR ŞEHİRDE,
BÖYLE BİR COĞRAFYADA
DOĞMASAYDIM, DEMEDİM.”

SAFİYA KIZILIRMAK | 24

Okul Öncesi Öğretmeni/ Gaziantep

Nizip'te dünyaya gelen Safiya Hanım, çocukluğundan itibaren okumak için büyük mücadele verdi. Yaşadıkları köyde okul olmadığı için şehir merkezinde yaşayan anneannesinin yanında bitirdi ilkokulu.

Ortaokulda ailesinin yanına döndü. Köyden okula tek servis olduğu için en erken o alınıyor, en geç o bırakılıyordu. Sabah beşte başlayan okul macerası akşam altıda bitiyordu.

Lise zamanı geldiğinde köyünde okuyan tek kız çocuğu oydu. Evin tek kızı olduğu için babası, 'Yeter bu kadar, devam etme.' dedi. Babasını ikna etti, okumaya devam etti. Kız Meslek Lisesi'ne 28. sıradan girip Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümünü bitirdi. Ardından, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümüne derece ile girdi, mezun oldu.

Safiya Hanım'ın bundan sonrası için hayali ise akademik kariyer yapmak...
Bu vesileyle, topluma faydalı, farkındalığı yüksek öğrenciler yetiştirmek istiyor.

“

İnsanın hayatında duvarlar, zincirler olabiliyor.

Bulunduğunuz coğrafya, yaşadığınız toplum, aileniz... Karşılaştığımız zorluklar, bizi yaşamak istediğimiz hayattan asla vazgeçirmesin.

Hiçbir zaman, ‘Bu şehirde, bu coğrafyada, bu ailede doğmasaydım demedim.’ Olumsuzluklara takılmadım; hep daha iyi nasıl yaparım, daha ileriye nasıl giderim, diye çabaladım. Engelleri kaldırabilmek bizim elimizde. Bir defa engelleri aşmaya başlayınca, ‘Daha da fazlasını yapabilirim.’ diye düşünüyorsunuz. Eğitim insanın bakış açısını değiştiriyor. Sizi farklı kılıyor. Olduğunuz halinizden, olmak istediğiniz halinize dönüştürüyor.

”

“

Ben de hayatımı değiştirmek, bir yerlere gelebilmek istiyordum. O dönemde nişanlanan, erkek arkadaşı olan arkadaşlarım vardı köyde. Gençler, eğitim konusunda bir beklentileri kalmadığında, erken evliliğe yöneliyorlar ve karşıdaki kişinin kendileri için en iyi eş adayı olabileceğini düşünüyorlar.

Erken evlilik yeni bir başlangıç, yeni bir hayat gibi geliyor. Bu hayatta ileride neler beklediğini göremiyorlar. Bir aileye sahip olursun ama sorumlulukların artar, çocuğun olur, kendine vakit ayıramazsın. Küçük yaşta evlenmek yerine eğitime devam edebilirsin. Kendi ayaklarının üzerinde durabilen olgun bir insan olduğun zaman zaten bunlar gerçekleşecek. Daha sonrasında keşke böyle olmasaydı, keşke eğitime devam etseydim, kendi kararlarımı verebilen bir insan olsaydım diye pişmanlık hissediyorlar.

”

KİLİS

“EĞİTİMİ ANAYASANIN BİRİNCİ MADDESİ GİBİ GÖRMELİYİZ.”

İBRAHİM HALİL NACAROĞLU | 48

İl Özel İdare Genel Sekreter Yrd. Vekili

3 Çocuk Babası / Kilis

Annesi ve babası henüz o 4 yaşındayken ayrılan İbrahim Halil Bey, babasının yanında büyüdü. En büyük erkek çocuk olduğu için öğrenim hayatı boyunca babasına tarlada yardım etti. Bu yüzden liseyi yarıda bırakmak zorunda kaldı. Çocukken öğretmenlerinin hayatından çok etkilenmişti, aklında hep okumak vardı. Askerden döndükten hemen sonra babasının evlen baskısını dinlemedi ve ilk iş lise eğitimini tamamladı. Yirmi beş yaşında evlendi ve üç çocuk sahibi oldu. Çocuklarının eğitimine her zaman çok önem verdi. Şimdi iki çocuğu üniversiteye, en küçük kızı yedinci sınıfa devam ediyor. Kendisi de, 'Yaşım geçti,' demeden üniversite sınavlarına hazırlandı ve örgün öğretimde İnşaat Yapı Denetim bölümünü kazandı. Her gün sabah işe, akşam üniversiteye gitti. Tek isteği çocuklarına iyi bir örnek olmaktı.

İbrahim Halil Bey, Kilis İl Özel İdarede bir yandan özel kalem yardımcı vekilliğini yürütüyor, diğer yandan da açık öğretimde üçüncü üniversitesini okuyor. Çevresindeki tüm gençlere ve ailelerine ilham oluyor.

İbrahim Halil Bey'in bundan sonraki hayali ise inşaat mühendisliği okumak ve yapılara inşaat mühendisi olarak imza atmak...

“

Erken evlilikler kördüğümdür. Erken evlilikle insanların geleceğinden çalınmış olduğunu düşünüyorum.

Daha kendileri çocukken nasıl aile kuracaklar, nasıl çocuk yetiştirecekler... Eğitimi anayasanın birinci maddesi gibi görmeliyiz.

”

Hem kız çocukları hem erkek çocukları eğitim almalı. Yarının annesi, babası olacaklar.

Ailelerin eğitim seviyeleri ne kadar yüksek olursa kendi çocuklarına ve topluma faydaları da o kadar büyük olur. Özellikle kız çocuklarının okumasını çok önemsiyorum. Yarının ne getireceği belli değil, ayaklarının sağlam basmasını canı gönülden diliyorum. Eğitimli anneler hayatın merkezi... Ben öyle düşünüyorum.

KİLİS

“KADIN BİLİNÇLENİNCE **KENDİ** **KADERİNİ KENDİ YAZABİLİYOR.**”

NURGÜL ÖZDEMİR | 33

Özel Güvenlik/ Kilis
2 Çocuk Annesi

Nurgül Hanım, kısa öğrencilik hayatı boyunca çok başarılıydı. İlkokulu bitirdiğinde ortaokul sınavlarına girdi ve Adıyaman'da Ebelik Bölümünü kazandı. Ancak ailesi, 'Kız çocukları okumaz,' diyerek okula göndermedi ve on altı yaşında kendisinden dokuz yaş büyük biriyle evlendirdi. İki çocuğu oldu. On bir yıl kocasının ailesiyle birlikte yaşadı. Kayınvalidesi ve kayınbabası yanında olmadan tek başına dışarı çıkmasına bile izin verilmedi.

ÇATOM'dan haberdar olmasıyla birlikte hayatı değişti. ÇATOM'da verilen eğitimlere katılmak için ailesiyle mücadele etti. Evi ve çocukları ihmal edeceği düşünülerek kursa gitmesine izin verilmedi. Ailesini ve evdeki görevlerini ihmal etmeyeceğine söz vererek zor da olsa eşini ikna etmeyi başardı. Aldığı eğitimler sayesinde kendine olan güvenini yeniden kazanmaya başladı. Açık öğretimle liseyi bitirir bitirmez gizlice özel güvenlik kursuna kayıt oldu. Sertifikasını aldığı anda geriye çalışmak için ailesini ikna etmek kalmıştı. Uzun mücadeleler sonunda onu da başardı. Çalışmaya başladıktan sonra, çocukluğundan bu yana gördüğü ve zamanında kendinin de inandığı, 'Kadınlar yapamaz, kadınlar çalışamaz.' düşünceleri değişti. Çünkü adım attıkça yapabildiğini görüyordu. Ehliyet kursuna yazıldı. Hem araba ehliyeti hem de çocukluk hayali olan motosiklet ehliyeti aldı. Ehliyetlerini aldıktan sonra başarılarını eşinin ailesiyle paylaştı. Bu kez de onları, 'Başınıza bir şey gelse sizi hastaneye nasıl yetiştiririm?' diyerek ikna etti.

Kilis'te bir ilkokulda güvenlik görevlisi olan Nurgül Hanım artık işe motosikletle gidip geliyor. Bugüne kadar hep ikna etmek için mücadele ettiği ailesi, şimdi en büyük destekçileri olarak yanında... Bundan sonrası için hayali ise çocuklarını üniversiteye göndermek ve onların kendi ayaklarının üzerinde durabildiklerini görmek.

“

Erken evlilik hayatımdan çok şey götürdü, ruhen 60 yaşında hissediyorum. Çok bilinçsizdim, okumamıştım. Okumak için fırsatım olmadı. Büyükler ne derse onu yapıyordum.

Okusam böyle olmazdı, kendi kararlarımı verebilirdim. Çocukken kaderimiz ailemizin elinde oluyor, şimdi bilinçlendim; kaderimi kendim yazıyorum. Okumak her şeyi değiştiriyor. Haklarını bilerek, kimseye bağlı kalmadan kendi ayaklarının üzerinde durabiliyorsun.

”

“

***Biz kadınları hep susturdular. Aldığım eğitimler sayesinde
şimdi konuşabiliyorum, fikrimi söyleyebiliyorum.***

*Kadın konuşur da, kendi alışverişini de yapar, hatta benim gibi
motosiklet de kullanır. Kadınlar isterse her şeyin üstesinden gelir.*

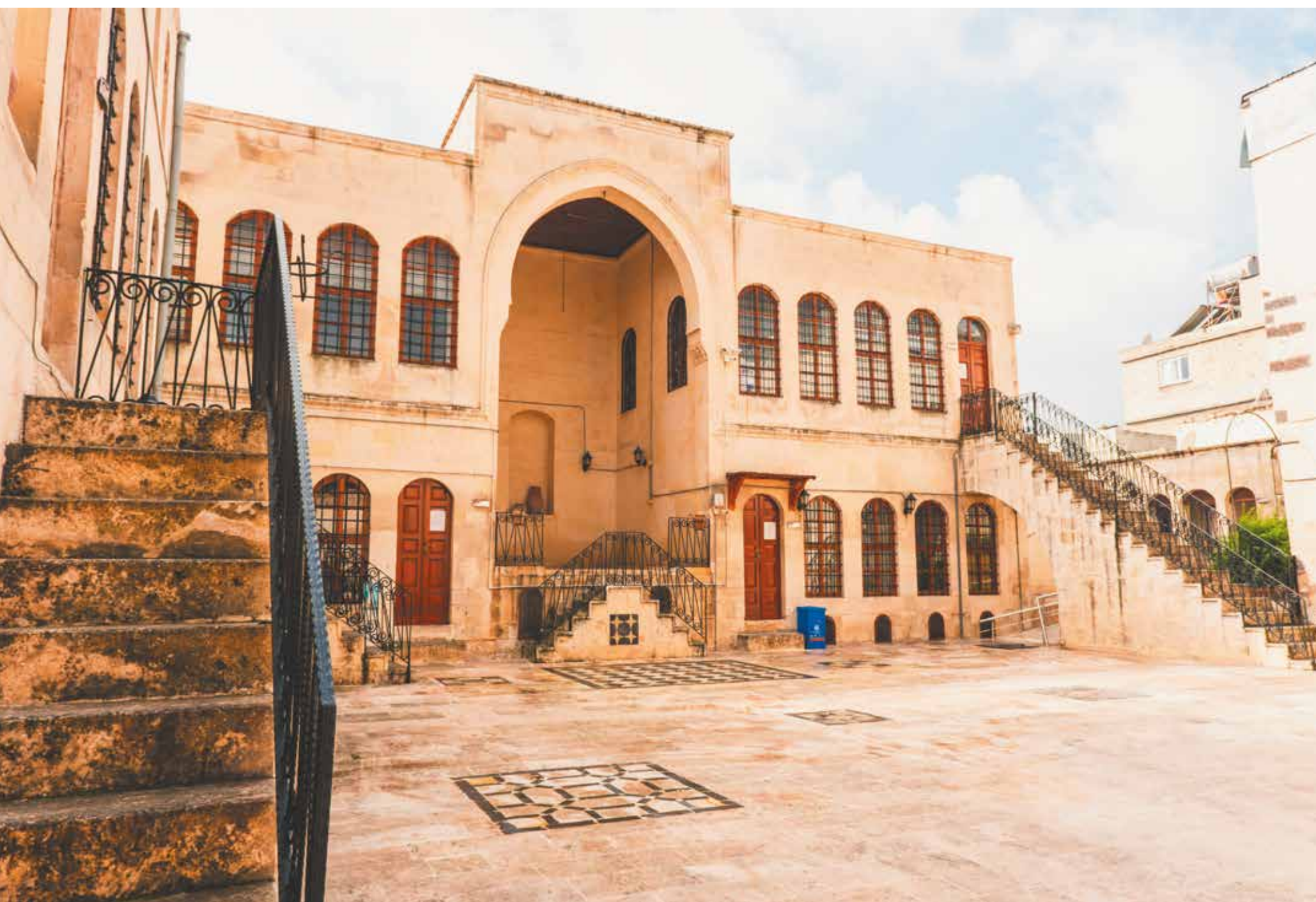
”

KİLİS

İNSAN KENDİ ELİYLE İPİNİ SAKLIYOR

BİRİNDEN KALANIN LAZIM

derini

“HİÇ KİMSENİN HAYALI YARIM KALMASIN”

FETHİYE PINAR MASMANACI | 40

Kilis ÇATOM'da El Emeği Koleksiyonu
Proje Sorumlusu

Pınar Hanım, 10 yaşındayken annesi ve babası ayrıldı. Bu yüzden çok zor bir çocukluk geçirdi ve ilkokula kadar okuyabildi. On iki yaşında evin geçimine destek olmak için bir terzinin yanında çalışmaya başladı. Kendisi okuyamadı ama kardeşlerinin okumasına destek oldu. Yaptığı dikiş nakış ve el işlerinden kazandıklarını kardeşlerinin okul ihtiyaçlarına harcadı.

22 yaşında evlenen Pınar Hanım, ikiz çocuklarını doğumdan hemen sonra kaybedince manevi olarak kendini boşlukta hissettiği zor bir döneme girdi.

Bu dönemde ÇATOM ile tanıştı. Sosyal bir ortamda bulundukça ve eğitimlere katıldıkça içinde bulunduğu zorlu süreci atlattı. Eğitimcilerinin desteği ile açık öğretimde ortaokulu bitirdi, liseye kayıt oldu. Dikiş nakış eğitimi ve deneyimi olduğu için ÇATOM'da yürütülen bir projenin sorumlusu olmayı başardı.

Pınar Hanım'ın bundan sonraki hayali, üniversitede tasarım okumak ve yardıma ihtiyacı olanlara destek olabilmek.

Öğrenmenin yaşı yok.

Yeni şeyler öğrenmeye başlayınca, her geçen gün daha fazla öğrenecek şeyin olduğunu görüyorsun. Öğrenme hayat boyu devam ediyor.

“

Sadece kendim için hayal kurmuyorum, başarılı olmak ve başkalarının hayalleri için de maddi manevi destek vermek istiyorum.

Çok kazanıp burslar vermek, yarım kalan hikayeleri, hayalleri tamamlamak istiyorum.

”

ŞANLIURFA

“BENİM ADIMA KİMSE KARAR VEREMEZ!”

ŞÜKRAN YALÇIN | 48

ÇATOM Usta Öğreticisi - Kuaför

Şanlıurfa/ Suruç

7 çocuk annesi

Çocukluğu Suruç'ta geçen Şükran Hanım, ortaokulu aile baskısıyla son sınıfta bırakmak zorunda kaldı. Annesinin desteği ile kuaför salonuna giderek mesleği öğrendi. Halk Eğitim Merkezi'nde kuaförlük kursu açıldığını haber veren dayısı sayesinde kurslara katılıp usta öğreticilik belgesini aldı. Bu süreçte açık öğretimle ortaokul ve liseyi bitirdi. Yirmi bir yaşında evlendi, 7 çocuğu oldu. Tüm çocuklarını okuttu. Üç çocuğu üniversiteden mezun oldu, 4'ü halen üniversitede öğrenci.

On yıldır ÇATOM'da kuaför bölümünde usta öğretici olarak çalışan Şükran Hanım, azmi ve çalışkanlığı ile öğrencilerine de ilham oldu. Birçok kadının meslek edinmesinin yolunu açtı.

Şükran Hanım'ın bundan sonraki hayali üniversitede okumak. Bir de, farklı alanlarda girişimler gerçekleştirerek kendisi gibi imkanları kısıtlı kadınlara istihdam sağlamak...

“

**Burası küçük bir yer
olduğu için baskı çok.
Özellikle kadınlara
karşı, ‘Yapamazsın,
gidemezsin,
çalışamazsın.’
sözcüklerini
sık duyarız.**

Destek olan ya çok azdır ya hiç yoktur. Tüm baskılara kulağımı kapattım ben. Hedeflerime yürüdüm. Söylenenlere aldırış etmediğimde başarıyorsun. Kadınların da erkekler kadar hakları var. İsteddiğimiz eğitimi alma, istediğimiz işte çalışma, para kazanma hakkımız var. Benim adıma kimse karar veremez, bunu öğrendim.

”

T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

ÇATOM

SURUÇ ÇOK AMAÇLI TOPLUM MERKEZİ
MULTI - PURPOSE COMMUNITY CENTERS

“

**Çocuklarımla eğitime çok önem verdim.
Erkek, kız demeden okuttum onları.**

Eğitim alacaklar ki kendileri için de doğru kararlar alabilsinler, ayakları yere sağlam bassın, karşılarına çıkan zorlukları aşabilsinler.

”

“AİLEMDE VE ÇEVREMDE OKUYAN TEK KIZ ÇOCUĞU BENİM.”

ZEYNEP SINACI | 29

Türkçe Öğretmeni / Şanlıurfa

On yedi kardeşin en küçüğü olan Zeynep Hanım, ilkokul üçüncü sınıfa kadar okuyabildi. Pamuk tarlalarında çalışan ailesine yardımcı olmak zorundaydı çünkü. Bir gün tarla sahibinin eşi Halk Eğitim Merkezinde açılan kuaförlük kursundan bahsedince hayatı değişti.

Ailesini ikna etti ve kuaförlük kursuna yazıldı. Kursu giderken bir yandan da açık öğretime devam etti ve on altı yaşında ilkokulu bitirdi. Ardından hiç ara vermeden liseye devam etti. Hedefi üniversiteye girip bir meslek sahibi olmak, yarım kalan okul hayallerini tamamlamaktı. Diyarbakır Dicle Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünü kazandığında hayallerine ulaşmak için son bir adım kalmıştı. Şimdi Şanlıurfa'da Türkçe öğretmenliği yapıyor ve tüm öğrencilerine destek olabilmek için var gücüyle çalışıyor.

Kendini mesleğinde daha çok geliştirmek için yüksek lisans yapmayı ve daha çok çocuğun hayatına dokunmayı hedefliyor.

“

**İki katlı bir köy
evimiz vardı, ben
alt kattaki ambarda
küçücük bir sobayla
mercimeklerin,
buğdayların arasında
ders çalışıyordum.
Çünkü biliyordum,
çalışırsam
başarabilirim.**

---

*Hedefime ulaşmak için
önümdeki tüm engelleri tek
tek kaldırdım. Üniversiteyi
sözel birinciliği ile kazanınca,
Suruç'un girişine resmimi
astılar. Annemle beraber sanki
başkasıymış gibi fotoğrafıma
bakmaya gittik.*

”

Zeynep Sınacı ve eşi

“

Öğrenmeye çok geç başladım. Hiçbir şey bilmiyordum. 16 yaşında ilkokulu bitirdim, sonra üniversiteyi kazandım, atandım, öğretmen oldum.

Şimdi öğrencilerime bakıyorum, bazıları geç öğrenebiliyor; esas o çocuklardan vazgeçmiyorum. Çünkü ben de öyleydim. Benim gibi bir çocuk öğretmen olduysa, şu an başarısız olarak gördüğümüz çocuklar da yarın çok büyük başarılarla imza atabilir. Tüm öğrencilerime başarabileceklerine inanarak yaklaşıyorum.

”

ŞANLIURFA

“TÜM BABALARA SESLENİYORUM, KIZ ÇOCUKLARINIZI OKUTUN.”

MEHMET DEMİRPENÇE | 56

Mevsimlik İşçi / Şanlıurfa
7 çocuk babası

Mevsimlik işçi olarak çalışan Mehmet Demirpençe, lise birinci sınıfa kadar okuyabildi. Annesini ve babasını çok erken yaşta kaybetti ve çalışmaya başladı. Görücü usulü evlilik yaptı ve yedi kız çocuğu oldu.

En büyük kızını maddi imkansızlıklardan dolayı okutamadığı için çok pişman oldu ve diğer kızlarını okutabilmek için gece gündüz çalışmaya başladı. Çevresinden gelen, 'Kız çocukları okutulmaz.' baskısıyla mücadele etti.

Tıp fakültesini ve tarih öğretmenliğini kazanan büyük kızları bu mücadelenin gurur kaynağı oldu. Küçük kızları öğrenim hayatlarına devam ediyor.

Mehmet Demirpençe'nin bundan sonrası için hayali, tüm çocuklarının üniversiteyi bitirdiğini, meslek sahibi olduklarını görmek...

“

Tüm babalara sesleniyorum, kız çocuklarınızı okutun. Bilinçlensinler, kendi ayakları üzerinde durabilsinler, kimseye boyun eğmesinler.

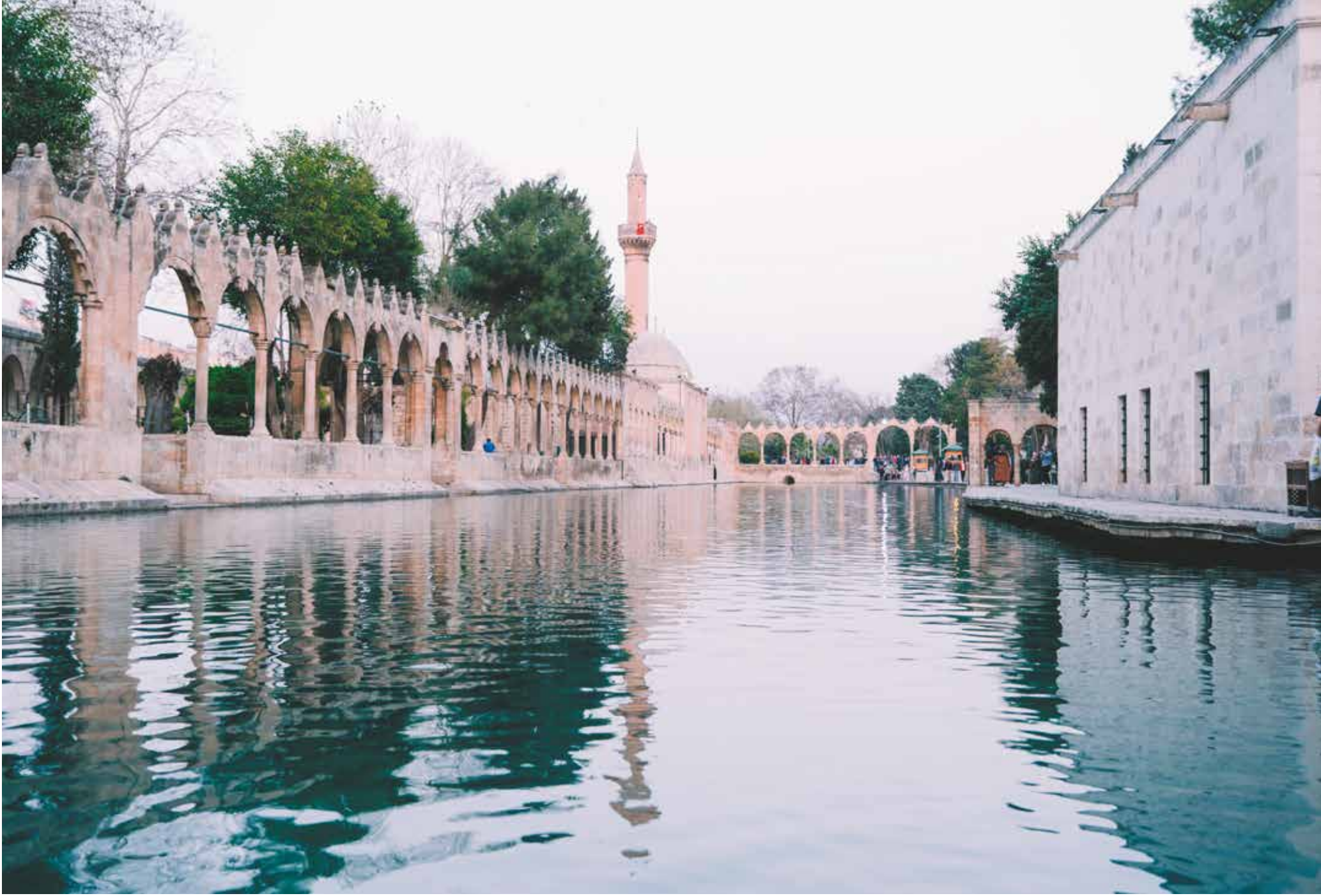
Okuyan insan aydın olur, güçlü olur. Ekonomik durum artık eskisi gibi bahane olamaz, devlet çocukların okuması için her fırsatı sağlıyor.

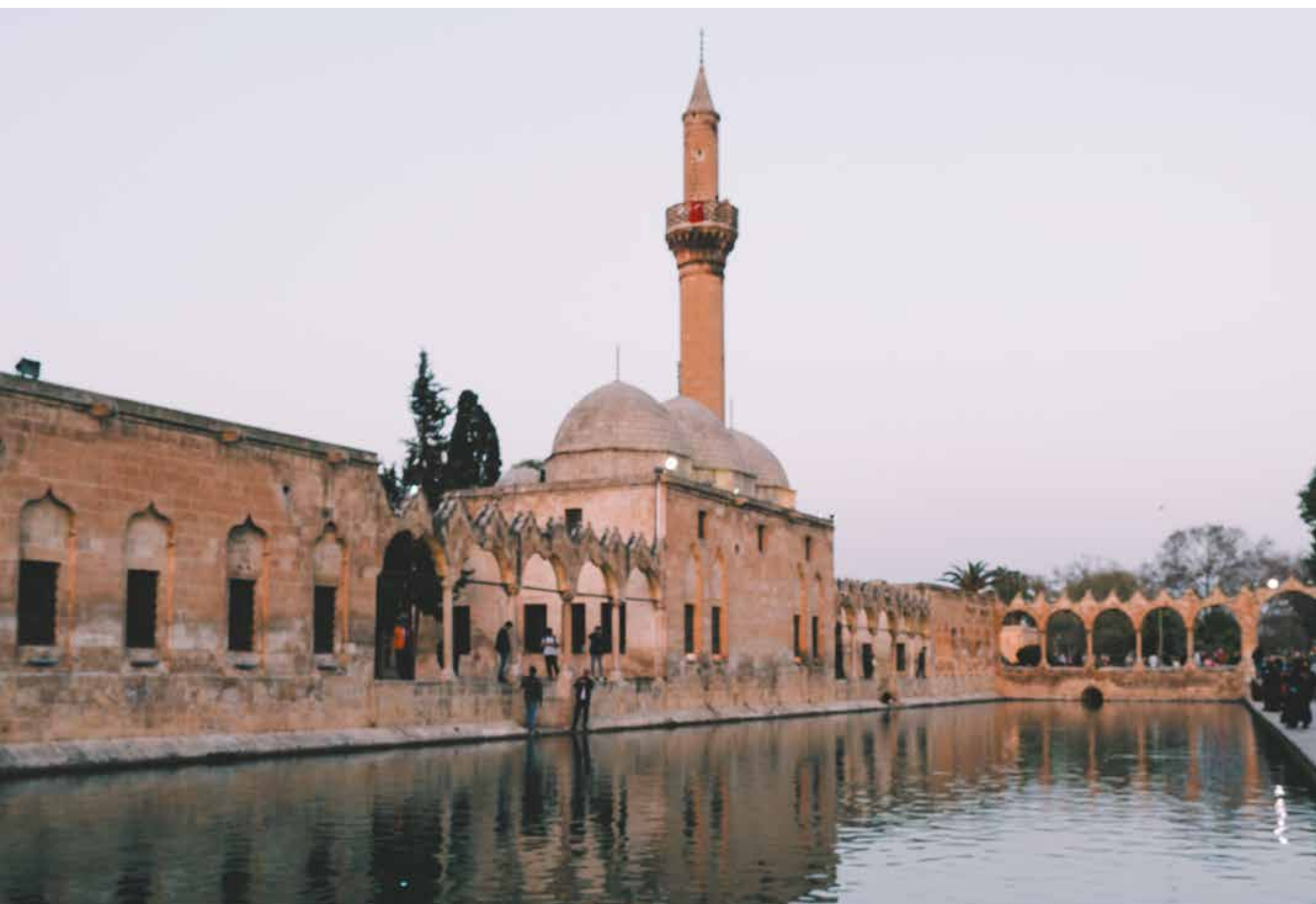
”

Mehmet Demirpençe ve kızları

“

***En büyük kızımı okutamadığım için çok pişmanım.
Bu pişmanlığı bir daha yaşamamak için diğer çocuklarımla hepsini
okutuyorum.***

*Ben hep arkalarındayım, gitmek istedikleri kadar ileriye gitsinler,
gücüm kuvvetim yettikçe çalışırım, destek olurum kızlarıma.*

”

Mehmet Demirpençe ve kızı

MARDİN

“EĞİTİM KIZ ÇOCUKLARINA SAĞLAM BİR GELECEK SAĞLIYOR.”

DÜRDAN YAKAK | 31

ÇATOM Katılımcısı / Mardin
4 çocuk annesi

Yirmi beş kardeşle büyüyen Dürdan Hanım, tüm çocukluğunu tarlada ve ev işlerine yardım ederek geçirdi. Okula gitmeyi çok istedi ama büyüklerinin kararıyla 4. sınıftan sonra okuldan alındı ve 16 yaşında evlendirildi. 4 çocuğu oldu.

Yolunun ÇATOM'la kesişmesiyle tüm hayatı değişti. Orada aldığı eğitimler onu daha güçlü bir kadın yaptı. Ortaokulu açık öğretimle bitirdi, şimdi liseye devam ediyor. Çeşitli işlerde ÇATOM'da çalışmaya başladı. Bu sırada eğitim hayatında çok başarılı olan ama babası tarafından okula devam etmesine izin verilmeyen en küçük kız kardeşi Zeynep'in eğitimine devam edebilmesi için tüm ailesiyle mücadele etti. Kendisi ikna edemeyince okul müdürüne babasını arattırdı. Biliyordu ki, okumazsa kendisi gibi erkenden evlendirilecekti kız kardeşi de. Babası kapıya polis gelecek korkusuyla ikna oldu. Dürdan Hanım, tüm öğrencilik döneminde kardeşine maddi manevi destek oldu. Çocuk Gelişimi Bölümünden mezun olan kardeşi Zeynep, şu an ÇATOM'da bölümü ile ilgili bir projede çalışıyor.

Dürdan Hanım ve Zeynep, ÇATOM'a gelen tüm kadınlara hikayeleriyle ilham olmaya devam ediyor. Dürdan Hanım'ın bundan sonrası için hayali açık öğretimden üniversite okumak ve çocuklarının üniversiteyi bitirdiğini, meslek sahibi olduklarını görmek...

“

**16 yaşında
evlendirildim. O yaşta
ben ne bilebilirim
evlenmeyi. Eve
istemeye geliyorlar,
akşamına babanız
veriyor sizi,
büyüdünüz diye...**

---

*Daha kendinizi tanımadan başka bir eve
gidiyorsunuz. Her şey yabancı, herkes yabancı.
Erken evlendiğin zaman hiçbir söz hakkın
olmadığı için ezilerek büyüyorsun. Kendini
bildiğin bir yaşta evlenirsen ve eğitimin olursa
kimsenin senin hayatına karışmasına mücadele
etmiyorsun, kimse seni ezemiyor.*

”

Dürdan Yakak ve çocukları

“

Eğitim bir insanı çok değiştirir. Eğitim almış bir insan erken evliliği aklına bile getirmez, nasıl daha ileriye gidebilirim diye düşünür.

Çalışmayı düşünür. İyi yerlere gelmeyi düşünür. Kız çocuklarının eğitim alması, kadınların çalışması bu yüzden çok önemli.

”

MARDİN

“SÖZ SAHİBİ OLABİLMEK İÇİN OKUMAK ŞART!”

NAHİDE GÜLER ALTIN | 45

ÇATOM'da Global Lezzetler Projesi Çalışanı / Mardin
6 çocuk annesi

Güler Hanım çocuk yetiştirmek, eş olmak, aile olmak gibi sorumlulukların ne olduğunu bilmediği bir yaşta evlendirildi.

Altı çocuğu oldu. Ne eşi ne de kendisi okumadıkları ve bir meslek sahibi olmadıkları için ekonomik olarak çok zorluk yaşadılar. Bu yüzden çocuklarının eğitimine çok önem verdiler. Eşinin inşaatlarda çalışarak kazandığı parayla geçimlerini sağlamaya ve çocukları okutmaya çalıştılar. Çocukları eğitim alsın, meslek edinsin, erken yaşta evlenmesin istediler. Onlar için kendilerinkinden farklı bir hayat hayal ettiler ve bunun için birlikte mücadele ettiler. Ancak ne yazık ki Güler Hanım eşi bir iş kazasında kaybedince çocuklarını tek başına bytmek zorunda kaldı.

Güler Hanım mücadeleye bu kez tek başına devam etti. Kız çocuklarını, evresinin, ‘Evlendir.’ baskısını dinlemeden şehir dışında niversiteye gönderdi. En büyük mutluluğu onları niversiteli olarak görmek... Güler Hanım, ÇATOM’da bir parçası olduğu Global Yerel Lezzetler Projesi sayesinde geçimini sağladı ve çocuklarının eğitimine katkıda bulundu. Birçok televizyon programına konuk oldu, farklı şehirlere seyahat etti, evre edindi, başka insanlar, başka hayatlar gördü.

Hayata karşı güçlü duruğu ile birçok kadına ilham olmaya devam ediyor. Hayali ise bir lokanta açıp çocukları ile beraber işletmek...

“

Babam, ‘Kızlar evden dışarı çıkamaz.’ dedi, okula gidemedim. Durumumuz da yoktu, çok fakir bir aileydik.

Okula gönderilmeyince geriye tek bir seçenek kalıyor: Evlenmek... 15 yaşıma bastığımda evlendirildim. İsteyip istemediğimi soran bile olmadı. 16 yaşımda anne oldum.

”

“

ÇATOM buradaki kadınların hayatını değiştiriyor. Okuma yazma eğitiminden tutun, meslek eğitimlerine kadar her türlü eğitim veriliyor.

Kendimi çok geliştirmemi sağladı bu eğitimler. Kendimi güçlü ve özgür hissediyorum. Bu yüzden gençlerin eğitim alması, kendi ayaklarının üzerinde durması çok önemli. Daha önce Mardin'den dışarı çıkmamıştım. Global Lezzetler Projesi sayesinde ilk defa başka şehirler gördüm.

”

MARDİN

“OKUMAKTAN KİMSEYE ZARAR GELMEZ!”

MESUT SÖNMEZ | 44

Şoför / Mardin
4 çocuk babası

Kalabalık bir ailede büyüyen Mesut Sönmez, ilkokulu tamamladıktan sonra ekonomik zorluklar nedeniyle okul hayatına devam edemedi. Tüm gençliği inşaatlarda çalışarak geçti. 28 yaşında evlendi ve dört çocuğu oldu. Yaşadığı maddi manevi zorluklardan sonra eğitimin önemini daha çok anladı.

Belediyede şoför olarak çalışan Mesut Bey yaşının ilerlemesini, çalışmasını, çocuklarını bahane etmeden açık öğretime kaydoldu. Şimdi hem kendisi liseye gidiyor hem de çocuklarının eğitimi için elinden geleni yapıyor.

En büyük mücadelesi çevresinde, “Kız çocukları okumaz.” diyenlerle... Onlara kulaklarını kapatıp daha iyi bir hayat sürebilmeleri, bir meslek edinebilmeleri için çocuklarının üniversiteye gideceği günleri hayal ediyor.

“

***Okumak sadece bilgi sahibi olmak demek değildir.
Okuduğunuz zaman iletişim kurmayı, yerine göre davranmayı
da öğreniyorsunuz.***

Beşeri ve sosyal ilişkiler kurma yeteneğiniz gelişiyor.

”

**Okuduğın zaman kolay kolay yanılaşa
yönelmezsin. Bilinçli olursun.**

*İradeli olursun. Fikirlerinle başkalarına katkıda bulunur, onları
yönlendirirsin. İstemediğin bir şeyi kimse sana zorla yaptıramaz.*

MARDİN

“KIZ ÇOCUKLARI DA ERKEK ÇOCUKLARI
DA EŞİT VE **EŞİT İMKANLARDA**
OKUMAYA HAKLARI VAR!”

MEHMET ALİ TURGUT | 54

Muhtar / Mardin
5 çocuk babası

Çocukluğunda ailesi ekonomik zorluklar yaşadığı için çalışmak zorunda kalan Mehmet Ali Turgut, ortaokula kadar okuyabildi. Askere gidip geldikten sonra yirmi bir yaşında evlendi. Beş çocuğu oldu. Öğrenim hayatına devam etmediği için çalışma imkanları kısıtlı olan Mehmet Ali Turgut bir süre esnafılık yaparak geçimini sağladı. Çocuklarını okuturken yaşadığı maddi zorluklar eğitimin ne kadar önemli olduğunu anlamasını sağladı. Kendisinin çektiği sıkıntıları çocukları tecrübe etmesin diye çocuklarının eğitime çok önem verdi. Dört çocuğu üniversite öğrenimlerini tamamladı, en küçük kızı liseye devam ediyor.

Mardin-Ömerli Mahallesinin muhtarı olan Mehmet Ali Turgut, köyündeki tüm çocukların okuması için çaba gösteriyor. Geleceğe umutla bakabilmeleri, topluma yararlı birey olabilmeleri ve erken evliliklerin önüne geçebilmek için eğitimin şart olduğuna inanıyor ve bunun için elinden geleni yapıyor. Sosyal medyayı çok aktif kullanıyor, bu sayede öğrencilere burs, kırtasiye ürünleri; sokak hayvanlarına mama gibi farklı ihtiyaçları, sahiplerine ulaştırıyor.

Mehmet Ali Turgut'un bundan sonrası için hayali tüm ihtiyaç sahiplerine yardım edebilmek, öğrencilere burs sağlayarak topluma faydalı nesiller yetiştirmek...

“

Bizim yörede aile baskısı çok. Kız çocuğu olsun, oğlan çocuğu olsun, erkenden, çocuk yaşta evlendiriliyorlar.

Hepsi cahillikten geliyor aslında. Akraba evliliği, erken evlilikler, kız çocuklarını okula göndermeme... bunların hepsi cahillikten. Herkes zamanı geldiğinde sevdiği ve anlaştığı kişiyle evlensin. Ellerinde meslekleri, kazançları olduğunda evlensin.

”

“

Erken evlilik hayatını kısıtlı yaşamana sebep olur.

*Kendi kararların olmaz, hep başkasına mahkum olursun.
Okuyunca bağımsız biri olursun; kendi kararların olur,
ayakların sağlam basar, dik durursun.*

”

SIİRT

“TABULARI YIKMAK GEREKİYOR!”

YASEMİN KEZER | 34

Sivil Toplum Kuruluşu
Çalışanı / Siirt

Yirmi beş kişilik bir ailenin içinde büyüyen Yasemin Hanım, ailesi tarafından hiç okula gönderilmedi. Kuzenlerinin okulda öğrendiklerini dinleyerek kendi kendine okuma yazmayı öğrenmeye çalıştı. Mahallelerine ÇATOM'un açılması ile hayatı değişti. Ailenin erkekleri işteyken gizlice okuma yazma kurslarına gidip geldi.

Okuma yazma belgesini aldıktan sonra meslek kurslarına yazıldı. Aynı anda eğitime açık öğretimle devam ederek liseyi bitirdi. Makine işlemlerini öğrendi ve usta öğretici oldu. Ekonomik özgürlüğüyle birlikte söz söyleme özgürlüğü de geldi arkasından. Aldığı eğitimler sayesinde önce evin içindeki kız erkek ayrımının farkına vardı. Anne babasından başlayarak diğer büyüklerin dilini, kadın ve kız çocuklarına yönelik düşünce ve davranışlarını değiştirmeleri için mücadele etti. Kadın erkek rollerine ilişkin pek çok tabuyu kendi ailesinde ve yakın çevresinde yıkmayı başardı.

Tüm kardeşlerinin okumasına destek oldu, iki kardeşi onun verdiği destek ve ailede başlattığı dönüşümle üniversiteyi kazandı. Yasemin Hanım'ın bundan sonrası için hayali ise üniversiteye gidip tasarım bölümü okumak..

“

Evet ben bir kadınıım. Yemek de yaparım, araba da kullanırım. Gerekirse uçak da kullanırım.

*'Sadece erkekler yapabilir.' diye bir kural yok.
Tabuları yıkmamız gerekiyor.*

”

“

Çocuk yaşta evlenme değil, çocuk yaşta evlendirilme var. Benim annem okuma yazma bilmiyor, 13 yaşında evlendirilmiş, daha kendisi çocukken, anne olacak yaşta dahi değilken anne rolüne büründürülmüş.

Düşünsenize, küçücük bir çocuksunuz, en az 10 kişilik bir aileye gelin gidiyorsunuz. Küçük yaştaki çocukların evlendiğini düşünmüyorum. Onlar evlendiriliyor. Bunu ortadan kaldırmamız lazım. Çocuk evlenmeyi o yaşta nereden bilecek? Büyüklerin karar vermesiyle oluyor bu işler. Bunun önüne geçmek için toplumun her kesimini eğitmemiz gerekiyor. Anne baba eğitimi çocukların okuması kadar önemli.

”

